

Uppsala universitet
Rektor

Juridiska avdelningen
Marie Stern Wärn

BESLUT

2004-11-18
Reg.nr 31-2284-04

Anmälan angående antagning till psykoterapeutprogrammet

Anmälan

N N har till Högskoleverket anmält antagningsförfarandet till psykoterapeutprogrammet med kognitiv beteendeterapeutisk inriktning (KBT), 60 poäng, vid Uppsala universitet, höstterminen 2004. Hon är socionom och har varit yrkesverksam inom kommunal socialförvaltning, skola, sjukvård och som privatpraktiserande kognitiv beteendeterapeut under handledning. Hon har en påbyggnadsutbildning i familjeterapi, 30 poäng och en grundläggande utbildning i kognitiv beteendeterapi, 30 poäng (examen 2000). Hon är behörig att söka till psykoterapeutprogrammet och gjorde det första gången till vårterminen 2003 och kom då på fjärde reservplats. Vid antagningen till programmet höstterminen 2004 rangordnades hon som andra reserv. Efter att ha tagit del av vilka som har antagits och hur rangordningen har gjorts undrar hon om hon i denna process har blivit diskriminerad genom att andra meriterade har gått före henne. Hon har vidare anfört bl.a. att syftet med anmälan är att få granskat enligt vilka kriterier de sökande har rangordnats, hur värderingen av de sökandes meriter gjorts samt om antagningsförfarandet och urvalsprocessen i sin helhet har gjorts enligt gällande föreskrifter. Hon vill få klarlagt om hon diskriminerats p.g.a. att hon är socionom. Hon har till anmälan fogat bl.a. information om behörighetskrav och Urvalskriterier – psykoterapeutprogrammet (KBT). Hon har senare kompletterat sin anmälan.

Utredning

Yttrande från Uppsala universitet

Uppsala universitet har yttrat sig över anmälan. Rektor har bifogat ett yttrande från antagningskommittén vid institutionen för psykologi och har anfört i huvudsak följande.

Urvalskriterierna har fastställts av rektor genom chefen för studerandebyrån i mars 2001, efter förslag från institutionen för psykologi som bemyndigats av samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden att – sedan utbildningsplanen fastställts av nämnden – företräda denna i frågor som rör psykoterapeutprogrammet.

2004-11-18

Reg.nr 31-2284-04

Sid 2

Den rättsliga grunden för urvalskriterierna utgörs av de urvalsgrunder som anges i 7 kap. 10 § högskoleförordningen (1993:100). Urvalskriterium 3 baserar sig på urvalsgrunden 6, dvs. särskilda skäl. Det bör därvid framhållas att Högskoleverkets föreskrifter för tillämpningen av urvalsgrunden "särskilda skäl" utfärdats med stöd av 7 kap. 16 § högskoleförordningen och därmed inte är tillämpliga i detta fall utan endast på utbildning som vänder sig till nybörjare i högskolan.

Universitetet beklagar att längden av N Ns psykoterapeutiska arbete efter steg 1-examen (i hennes fall efter 2001-06-01) bedömts felaktigt vid antagningen inför vårterminen 2003, att hon då i stället för att förklaras obehörig erhöll ett högt meritvärde och att detta inte upptäckts tidigare under de kontakter N N haft med företrädare för institutionen om utvecklingen av hennes meritvärde relativt vissa medsökande vid antagningen till höstterminen 2004. Antagningskommittén har på särskild förfrågan uppgivit att det är sannolikt att även meriter före examenstillfället felaktigt kommit att räknas in. Meritvärden överförs emellertid inte från antagningsomgång till antagningsomgång utan bedöms vid varje tillfälle med stöd av insända handlingar och konkurrensen äger rum inom den aktuella sökandegruppen. Någon garanti för att ett visst meritvärde vid ett tillfälle tillsammans med ytterligare förvärvade meriter inför nästa tillfälle skall resultera i antagning finns därför inte.

I yttrandet från antagningskommittén vid institutionen för psykologi anförs i huvudsak följande. Behandlingen av N Ns meriter vid antagningen höstterminen 2004 har gjorts enligt gällande föreskrifter och hon har inte diskriminerats till följd av sin yrkesbakgrund som socionom. Kommittén beklagar den för höga poängsättningen av N Ns arbetsmeriter vid antagningen vårterminen 2003 och har förståelse för N Ns upplevelse av att vara missgynnad när hon nu därmed stannade på samma totalpoäng vid antagningen höstterminen 2004 som vid antagningen vårterminen 2003.

N N befärrar att hon diskriminerats vid antagningen till psykoterapeutprogrammet till följd av sin grundutbildning som socionom. Till de tre reguljära omgångar av utbildningen som universitetet har utfört antagningar till (ht 01, vt 03 och ht 04) har det varit totalt 110 behöriga sökande till de totalt 20 platserna per omgång. Av dessa sökande har 90 stycken (82 %) varit psykologer och resterande 20 (18 %) socionomer, arbetsterapeuter, sjuksköterskor, etc. Av de sedan totalt 60 antagna (20 per omgång) har 51 stycken (85 %) grundutbildning som psykolog. Resterande 9 stycken (15 %) har annan yrkesbakgrund

Sammantaget motsvarar antalet antagna psykologer i stort dess procentuella andel av de sökande. Antagningskommittén anser dock inte att det skulle ha varit anmärkningsvärt om övervikten av psykologer varit högre då psykologer redan inom sin grundutbildning har en s.k. steg 1-utbildning i psykoterapi och det därför bland psykologer finns en uttalad profil mot psykoterapeutiskt arbete. Bland landets legitimerade psykoterapeuter är grundutbildning som psykolog den klart vanligaste.

Universitetet har också bifogat bl.a. Urvalskriterier för psykoterapeutprogrammet (KBT).

Urvalskriterium 1 - Genomgångna KBT-relaterade utbildningar efter steg 1-examen

1. Inga vidareutbildningar
2. Fåtal vidareutbildningar (enstaka workshops, etc.)
3. Visst mått av vidareutbildningar (några workshops, viss driftshandledning, etc.)
4. Flertal workshops, internutbildningar, etc. och driftshandledning av KBT-terapeuter (leg. psykoterapeuter)
5. Flertal vidareutbildningar i KBT och vissa av längre format (t.ex. specialutbildningar i DBT) och omfattande driftshandledning med flertal olika KBT-terapeuter (leg. psykoterapeuter)

Urvalskriterium 2 - Psykoterapeutiskt arbete efter steg 1-examen

1. Uppfyller precis behörighetskravet (arbetat två år efter steg 1-utbildningen)
2. Arbetat 2-3 år efter examen
3. Arbetat 3-5 år
4. Arbetat fem år eller mer
5. Arbetat fem år eller mer och inom flertal olika verksamhetsområden och huvudsakligen på platser där arbetsuppgifterna har varit psykoterapeutiska till mer än 50 %.

Urvalskriterium 3 - Övriga meriter (utbildningsuppdrag, vetenskapliga artiklar/psykoterapiforskning, förtroendeuppdrag inom psykoteraapisammanslutning, etc.)

1. Inga direkta övriga meriter
2. Vissa meriter enligt ovan (2-3 stycken)
3. Omfattande övriga meriter enligt ovan

Anmälares svar

N N har i sitt svar på Uppsala universitets yttrande anfört bl.a. följande. Hon anser att hennes intyg från grundläggande psykoterapiutbildning steg 1 skall räknas från januari 2001 och inte från juni 2001. Kursansvarig kan bekräfta att intyget daterades 2001-06-01 på grund av administrativa fördröjningar. Hon vill att Uppsala universitet skall rätta till de misstag de gjort i bedömningen av hennes meriter och erbjuda henne en plats på psykoterapeutprogrammet höstterminen 2004.

Tillämpliga regler

Av 4 kap. 3 § högskolelagen (1992:1434) framgår, att om inte alla behöriga till en utbildning kan tas emot, skall urval göras bland de sökande.

I 7 kap. 10 § högskoleförordningen (1993:100) anges följande. Vid urval skall hänsyn tas till de sökandes meriter.

Vid urvalet används urvalsgrunderna

- betyg,
- högskoleprov som avses i 17 §,
- andra särskilda prov,
- tidigare utbildning,

- arbetslivserfarenhet, och
- särskilda skäl.

Vid i övrigt likvärdiga meriter får urval också göras med hänsyn till kön i syfte att förbättra rekryteringen av studenter från det underrepresenterade könet. Vid sådana meriter får vidare lottning användas, om urval med hänsyn till kön inte kan göras.

I fråga om utbildningar som vänder sig till nybörjare i högskolan, får en högskola i den omfattning som framgår av 16 c § bestämma urvalsgrunder som innefattar vissa förkunskaper eller andra sakliga omständigheter. Högskolan får bestämma att urvalsgrunder som anges i andra stycket skall användas. I fråga om utbildningar som inte vänder sig till nybörjare, skall högskolan bestämma vilka urvalsgrunder enligt andra stycket som skall användas.

Förarbetsuttalanden

I propositionen Tillträde till högre utbildning m.m. (prop. 1995/96:184 s. 32) anför regeringen följande.

Regeringen delar inte utredningens uppfattning att man bör ge större utrymme i urvalsprocessen än nu angivits för individuella hänsyn. Enligt regeringens mening bör regler för tillträde vara överblickbara för de enskilda och dessa skall kunna bedöma vilka chanser som finns för att komma in på en viss utbildning.

Genom de förordningsändringarna som följde med anledning av propositionen fick Högskoleverket föreskriftsrätt vad gäller särskilda skäl (se 7 kap. 16 § högskoleförordningen)

I propositionen Den öppna högskolan (prop. 2001/02:15 s. 66) anför regeringen följande.

Regeringen anser att urvalsgrunden särskilda skäl bör öppnas för fler sökande. Högskolorna bör t.ex. ha möjlighet att till vissa utbildningar anta enbart män eller enbart kvinnor utan att dessförinnan inhämtat regeringens medgivande. Bland annat bör de högskolor som anordnar läraryrkesutbildning kunna reservera platser för de män som inom ramen för olika arbetsmarknadsprojekt fått möjlighet att pröva på läraryrket (s.k. preparandår).

Uttalandet i propositionen har inte lett till några ändringar av Högskoleverkets föreskriftsrätt.

Högskoleverkets bedömning

I Högskoleverkets tillsyn ingår att kontrollera att lagar och förordningar inom högskoleområdet följs samt att i övrigt allmänhetens och enskilda individers behov, intressen och rättigheter i förhållande till högskolesystemet blir tillgodosedda. Vad gäller beslutet om urval till psykoterapeutprogrammet får ett sådant beslut inte överklagas (12 kap. 4 § högskoleförordningen jämförd med 2 § högskoleförordningen). Därmed får ingen myndighet, inte heller Högskoleverket, överpröva universitetets urvalsbeslut. Det innebär bl.a. att verket inte kan pröva vilka datum N N skall anses ha avslutat sin utbildning (steg 1).

2004-11-18
Reg.nr 31-2284-04
Sid 5

Psykoterapeutprogrammet är en utbildning som inte vänder sig till nybörjare. Som framgår av 7 kap. 10 § högskoleförordningen skall högskolan i fråga om sådana utbildningar bestämma vilka urvalsgrunder som skall användas. Högskolan får då använda sig av de urvalsgrunder som finns uppräknade i andra stycket i den nämnda bestämmelsen. Uppsala universitet har vid urval till psykoterapeutprogrammet tillämpat urvalsgrunderna som motsvarar tidigare utbildning, arbetslivserfarenhet och särskilda skäl. Uttalandena i propositionen Den öppna högskolan innebär att det är svårt för Högskoleverket att uttala sig om hur urvalsgrunden särskilda skäl får tillämpas av universitet och högskolor vid antagning till utbildning av aktuellt slag. Högskoleverket finner inte skäl att anmärka mot de av Uppsala universitet beslutade urvalsreglerna.

Högskoleverket anser inte att det finns skäl att anta att N N diskriminerats vid antagningen p.g.a. sitt yrke eller att hon på annat sätt behandlats felaktigt vid antagningen till höstterminen 2004.

Med dessa besked avslutas ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom i närvaro av verksjuristen Christian Sjöstrand efter föredragning av verksjuristen Marie Stern Wärn.

Annica Lindblom

Marie Stern Wärn